

Nâng cao kỹ năng mềm cho sinh viên: Nghiên cứu tình huống tại Đại học Kinh tế Quốc dân

Dương Thị Liễu*

Thực tế cho thấy, kỹ năng mềm của sinh viên Việt Nam hiện nay nói chung, sinh viên Đại học Kinh tế Quốc dân còn thiếu và yếu. Nhận thức được tầm quan trọng của việc trang bị kỹ năng mềm cho sinh viên, các trường đại học và cao đẳng đã có những giải pháp nhất định cho kỹ năng này. Tuy nhiên cách thức tổ chức thực hiện thực sự chưa hiệu quả. Đa số sinh viên vẫn phải tự nâng cao kỹ năng mềm cho bản thân mà thiếu một sự định hướng, quan tâm rõ ràng từ các nhà trường. Một hệ giải pháp đồng bộ từ lãnh đạo nhà trường, từ hoạt động quản lý đào tạo, hoạt động của giảng viên, hoạt động của sinh viên, hoạt động của các Đoàn, Hội... cần được đặt ra và giải quyết nhằm nâng cao hiệu quả đào tạo kỹ năng mềm cho sinh viên.

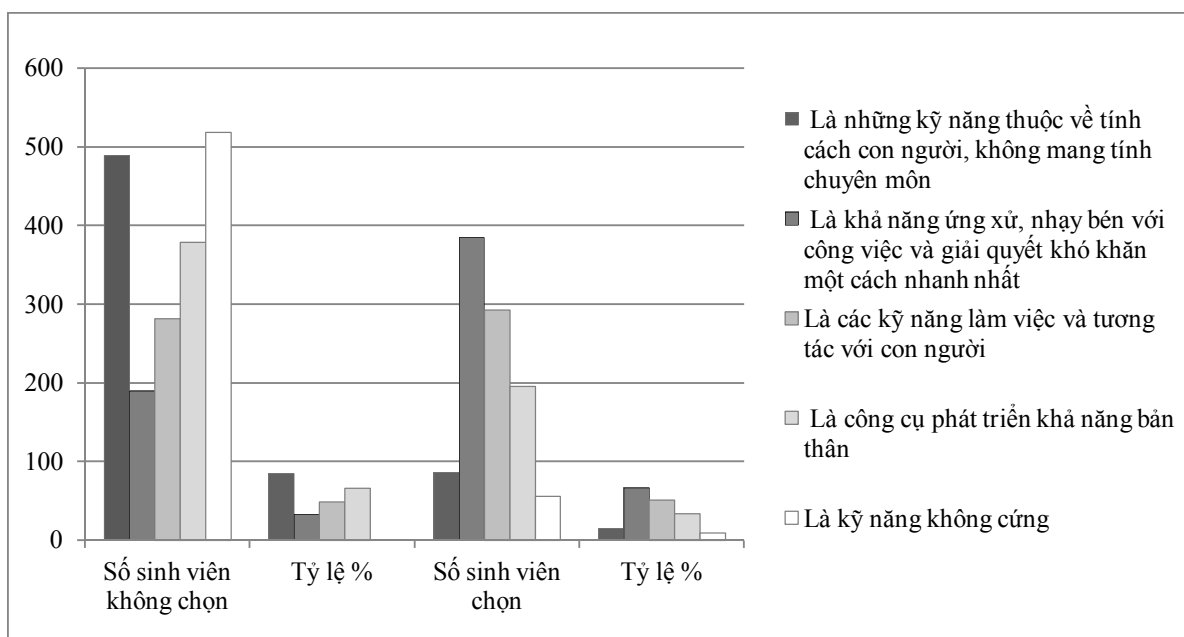
Từ khóa: đào tạo kỹ năng mềm, kỹ năng mềm, nhận thức về kỹ năng mềm.

1. Đặt vấn đề

Kỹ năng mềm là khái niệm để chỉ khả năng giao tiếp, thích ứng với môi trường làm việc, khả năng quản lý thời gian, làm việc nhóm, giải quyết khủng hoảng, xây dựng niềm tin, khả năng lãnh đạo, tinh thần sáng tạo, thiết lập quan hệ... Càng ngày kỹ năng mềm ngày càng được đánh giá cao ở nhiều doanh nghiệp. Trong nhiều năm gần đây, Bộ Giáo dục và Đào tạo đã nhận thức được tầm quan trọng của kỹ năng mềm. Tuy nhiên, cho tới nay, kỹ năng mềm vẫn chưa được quan tâm một cách đúng mức

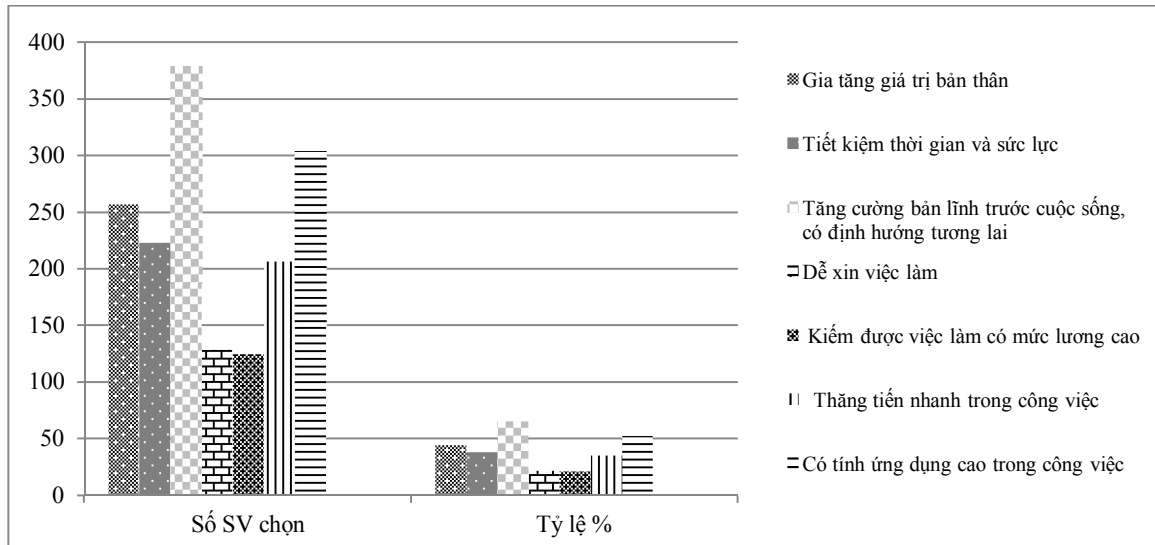
trong các trường đại học. Kỹ năng mềm là môn học mới được rất ít các trường đại học và cao đẳng ở Việt Nam đưa vào chương trình giảng dạy cho sinh viên (SV). Trong khi môn học này thực sự rất quan trọng và hiện đang trở thành một trong những tiêu chí mong muốn - ưu tiên mà nhà tuyển dụng đưa ra đối với nhân sự của mình. Những năm gần đây, các trường đại học và cao đẳng đã nhận thức khá sâu sắc tầm quan trọng của đào tạo kỹ năng mềm cho sinh viên. Tuy nhiên cách thức tổ chức thực hiện thực sự chưa hiệu quả. Kỹ năng mềm và tầm quan trọng của

Hình 1: Nhận thức về kỹ năng mềm của sinh viên Đại học Kinh tế Quốc dân



Nguồn: Điều tra của tác giả và các cộng sự

Hình 2: Nhận thức của sinh viên đại học Kinh tế Quốc dân về tầm quan trọng của kỹ năng mềm



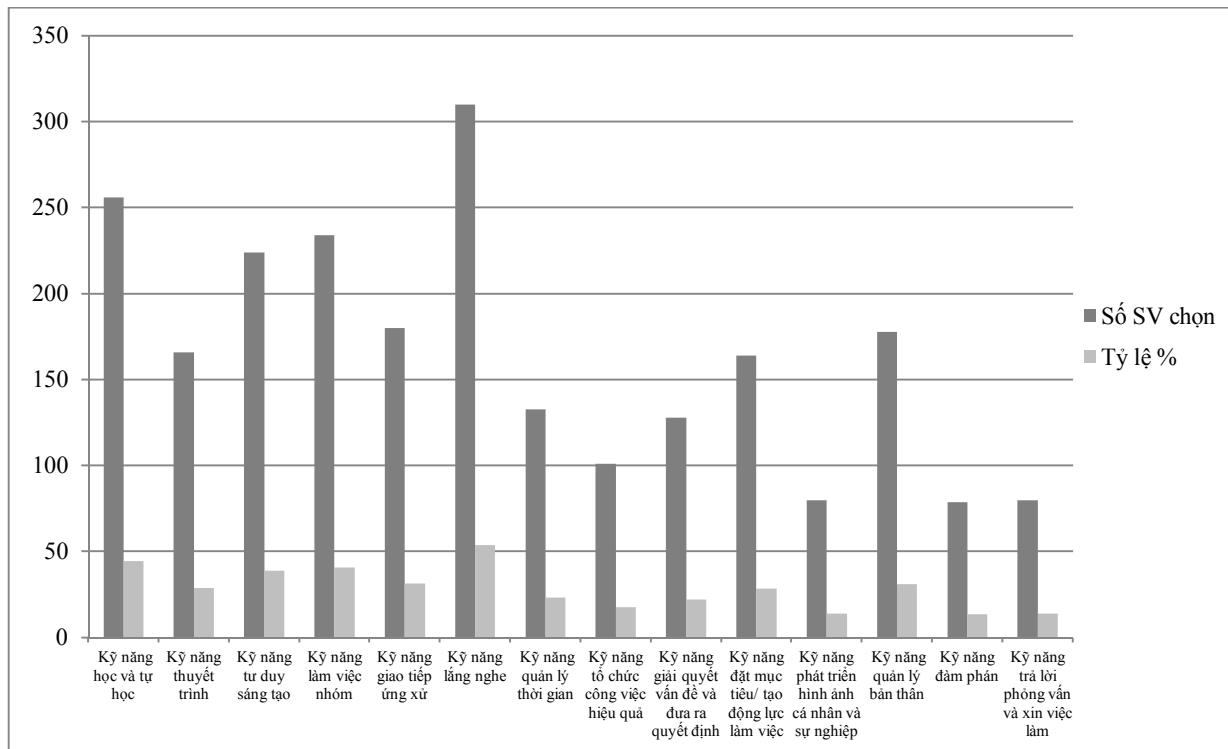
Nguồn: Điều tra của tác giả và các cộng sự

kỹ năng mềm đối với sinh viên những năm gần đây bắt đầu được quan tâm. Đã có một số công trình khoa học nghiên cứu về vấn đề này nhưng chủ yếu là các công trình dừng ở khẳng định tầm quan trọng của kỹ năng mềm đối với sinh viên, hoặc chỉ ra một vài giải pháp, hoặc đi vào một số các kỹ năng mềm cụ thể. Nghiên cứu này có mục tiêu từ kết quả điều tra, đánh giá thực trạng việc đào tạo kỹ năng mềm tại Đại học Kinh tế Quốc dân (như một trường hợp

điển hình), đề xuất những giải pháp hữu ích, khả thi để nâng cao chất lượng và hiệu quả của công tác này trong những năm tới. Kết quả của nghiên cứu là những gợi ý, những chỉ dẫn cụ thể, hữu ích, đồng bộ để đưa kỹ năng mềm thành một nội dung đào tạo cần thiết trong chương trình đào tạo của các trường đại học và cao đẳng, góp phần nâng cao chất lượng đào tạo đáp ứng nhu cầu xã hội.

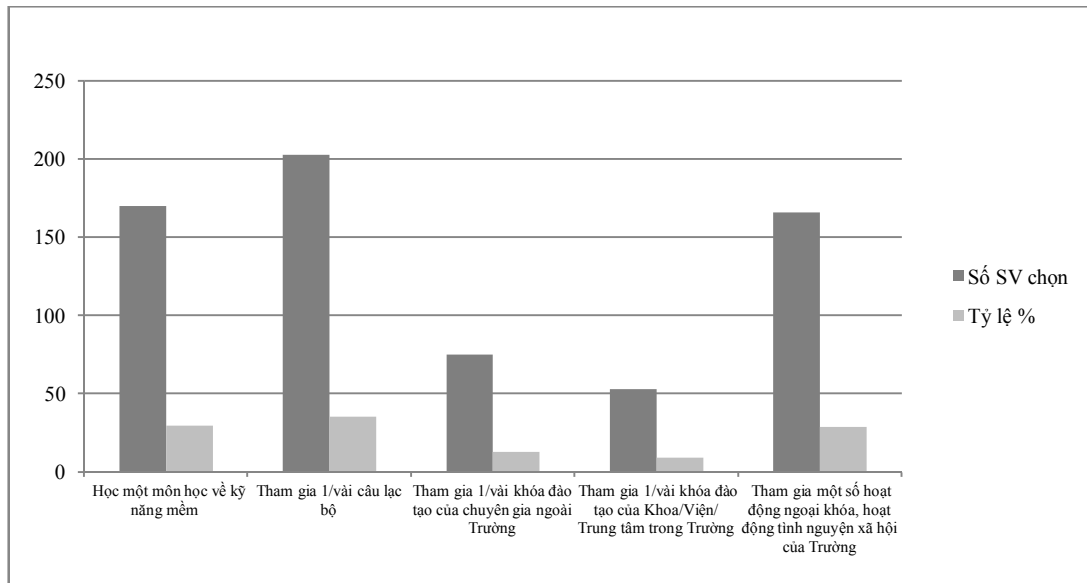
2. Tầm quan trọng của đào tạo kỹ năng mềm

Hình 3: Thực tế kỹ năng mềm sinh viên Đại học Kinh tế Quốc dân đang, đã có



Nguồn: Điều tra của tác giả và các cộng sự

Hình 4: Tình hình tham gia các hoạt động nâng cao kỹ năng mềm của sinh viên Đại học Kinh tế Quốc dân



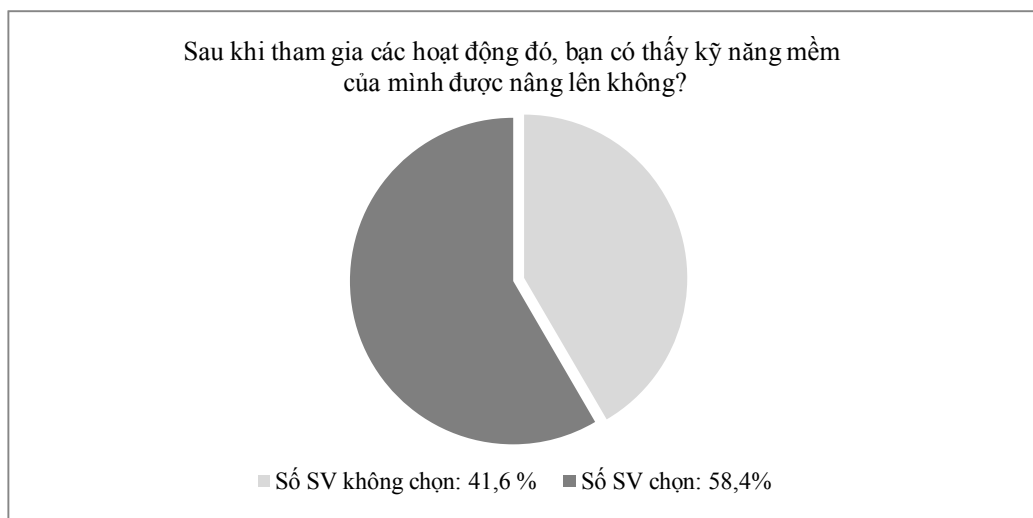
cho sinh viên

Quá trình toàn cầu hóa đang diễn ra mạnh mẽ trên tất cả các lĩnh vực, ở mọi quốc gia, Việt Nam cũng nằm trong bối cảnh đó. Sinh viên sẽ là lực lượng lao động chính trong tương lai phải ý thức được rằng họ sẽ làm việc trong một môi trường toàn cầu hóa và liên tục phát triển, đổi mới công nghệ. Lực lượng lao động sẽ phụ thuộc rất nhiều vào nhu cầu của các hệ thống kinh tế và công nghệ mới. Những đổi mới sẽ đòi hỏi sinh viên phải kết hợp được những kiến thức đã học và kỹ năng trong giao tiếp, làm việc nhóm, đưa ra quyết định... cộng với sự linh hoạt và khả năng thích ứng khi thay đổi công việc, môi trường hay trong các bối cảnh khác nhau. Ngày

Nguồn: Điều tra của tác giả và các cộng sự
 càng có nhiều việc làm dựa vào kỹ năng mềm chứ không phải là kiến thức hoặc kỹ năng đo lường được (Shaheen Majid & cộng sự, 2012). Điều này buộc các trường cao đẳng, đại học phải xem xét đến “tài sản vô hình” về nguồn kiến thức xã hội, trí tuệ và óc tổ chức cho các em sinh viên.

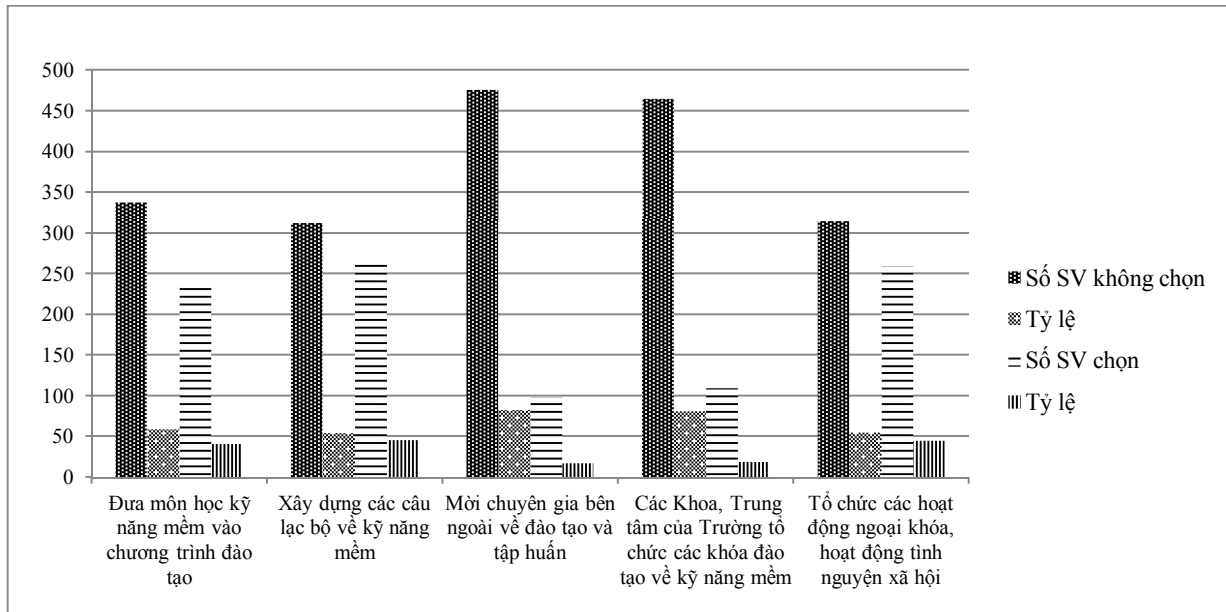
Năng lực của con người được đánh giá trên cả 3 khía cạnh: Kiến thức, kỹ năng và thái độ. Chúng ta đều biết để hòa nhập tốt với môi trường làm việc sau khi tốt nghiệp, sinh viên phải có sự chuẩn bị chu đáo nhất cả về kiến thức và kỹ năng để cạnh tranh, để tồn tại và để khẳng định mình. Thực tế cho thấy kiến thức mà sinh viên có được rất quan trọng bởi nó là nền tảng của mọi vấn đề, không có kiến thức họ sẽ

Hình 5: Hiệu quả của các hoạt động tăng cường kỹ năng mềm



Nguồn: Điều tra của tác giả và các cộng sự

Hình 6: Tình hình tổ chức các hoạt động nâng cao kỹ năng mềm cho sinh viên Đại học Kinh tế Quốc dân



Nguồn: Điều tra của tác giả và các cộng sự

không có sự hiểu biết sâu sắc để giải quyết công việc. Nhưng nếu chỉ có kiến thức thì chưa đủ để họ có thể trụ vững và thăng tiến trong công việc. Bởi kiến thức không phải là tất cả và để giải quyết công việc thì không chỉ có kiến thức. Vấn đề ở đây là kỹ năng làm việc, kỹ năng mềm. Chính vì thế các trường đại học phải chuẩn bị cho sinh viên của mình những hành trang, kỹ năng mềm ngoài những kiến thức chuyên ngành.

Bản thân môi trường học đại học cũng yêu cầu sinh viên phải chuẩn bị cho mình rất nhiều kỹ năng mềm như: kỹ năng làm việc nhóm, kỹ năng tư duy sáng tạo, kỹ năng học và tự học, kỹ năng thuyết trình, kỹ năng lãnh đạo bản thân... thì sinh viên mới đạt được kết quả tốt.

3. Thực trạng về kỹ năng mềm của sinh viên: nghiên cứu tại trường Đại học Kinh tế Quốc dân

Nhóm nghiên cứu đã tiến hành phát 800 phiếu, thu về 574 phiếu khảo sát trong phạm vi các lớp thuộc hệ chính quy Đại học Kinh tế Quốc dân (ĐHKTQD), chia đều cho 5 khối lớp từ K49 đến K53 cho tất cả các ngành đào tạo nhằm thấy được sự khác biệt về nhận thức của sinh viên về kỹ năng mềm qua từng khóa học, từng chuyên ngành đào tạo. Dưới đây là một số phân tích cụ thể, chi tiết về thực trạng kỹ năng mềm tại Đại học Kinh tế Quốc dân.

3.1. Nhận thức của sinh viên Đại học Kinh tế Quốc dân về kỹ năng mềm

Với câu hỏi “Theo bạn kỹ năng mềm là gì? (Có thể lựa chọn nhiều phương án)”, nghiên cứu đã nhận được kết quả như Hình 1.

thể lựa chọn nhiều phương án)”, nghiên cứu đã nhận được kết quả như Hình 1.

Có thể thấy nhận thức của sinh viên Đại học Kinh tế Quốc dân về kỹ năng mềm chưa thật sâu sắc, tỷ lệ đồng ý với các tiêu thức về kỹ năng mềm đều đạt ở mức khiêm tốn. Đặc biệt, tiêu thức “Là những kỹ năng thuộc về tính cách con người, không mang tính chuyên môn” là tiêu thức được sử dụng phổ biến nhất khi định nghĩa về kỹ năng thuyết trình, khi so sánh với các “kỹ năng cứng” chỉ được chọn với tỷ lệ 15%! Điều này nói lên một thực tế là sinh viên đại học Kinh tế Quốc dân chưa được đào tạo bài bản về kỹ năng mềm nên hiểu về nó rất tương đối, theo cảm quan chủ quan là chính.

Để đánh giá nhận thức của sinh viên đại học Kinh tế Quốc dân về tầm quan trọng của kỹ năng mềm, nghiên cứu đưa ra câu hỏi: “Nếu bạn cho rằng kỹ năng mềm là quan trọng và cần thiết thì lí do của sự cần thiết đó là gì? (Có thể lựa chọn nhiều phương án) và nhận được kết quả như Hình 2.

Hình 2 cho thấy sinh viên đại học Kinh tế Quốc dân đánh giá cao vai trò của kỹ năng mềm trong việc tăng cường bản lĩnh trước cuộc sống, có định hướng tương lai (66% chọn) và đánh giá cao tính ứng dụng của kỹ năng này trong công việc (53% chọn). Các vai trò khác đều được chọn với tỷ lệ trên 20%. Điều này chứng tỏ sinh viên đại học Kinh tế Quốc dân nhận thức khá đúng, đầy đủ về tầm quan trọng của kỹ năng mềm. Tuy nhiên, điều đáng tiếc là vai trò “Để xin việc làm” lại được các em đánh

giá thấp, điều này ngược với yêu cầu của các nhà tuyển dụng hiện nay. Phải chăng vẫn còn đang tồn tại quan niệm phổ biến là chỉ cần có kiến thức chuyên môn tốt là dễ dàng xin việc? Sự đánh giá thấp này dễ làm các sinh viên lơ là kỹ năng mềm khi tham gia tuyển dụng.

3.2 Tình hình trang bị kỹ năng mềm của sinh viên Đại học Kinh tế Quốc dân

Hiện trạng các kỹ năng mềm mà sinh viên Đại học Kinh tế Quốc dân đang có, đã đạt được được đánh giá qua Hình 3.

Hình 3 cho thấy, nhìn chung, kỹ năng mềm của sinh viên Đại học Kinh tế Quốc dân còn yếu và thiếu, duy nhất chỉ có kỹ năng lắng nghe là đạt trên mức 50%, còn lại 14 kỹ năng khác đều dưới trung bình, cá biệt có tới 4 kỹ năng chỉ đạt tỷ lệ hơn 10%. Đó là: kỹ năng trả lời phỏng vấn và xin việc làm (13,9%), kỹ năng đàm phán (13,8%), kỹ năng phát triển hình ảnh cá nhân và sự nghiệp (13,9%), kỹ năng tổ chức công việc hiệu quả (17,6%). Đây là lời nhắc nhở mạnh mẽ cho việc phải đẩy mạnh hiệu quả đào tạo kỹ năng này của Trường.

Khảo sát về tình hình tham gia các hoạt động nâng cao kỹ năng mềm của sinh viên Đại học Kinh tế Quốc dân, nghiên cứu đưa ra câu hỏi: “*Bạn đã tham gia vào các hoạt động nào?*”, kết quả được phân ánh qua hình 4.

Hình 4 cho thấy mức độ tham gia các hoạt động nhằm nâng cao kỹ năng mềm của sinh viên Đại học Kinh tế Quốc dân rất thấp, không có hoạt động nào đạt tỷ lệ 50%, cao nhất là tham gia một hoặc một vài câu lạc bộ cũng chỉ đạt 35,5%. Tình hình này đặt ra vấn đề cần tổ chức các hoạt động như thế nào thu hút các em tham gia và tham gia một cách hiệu quả.

Hình 5 cho thấy đánh giá hiệu quả của các hoạt động tăng cường kỹ năng mềm của sinh viên Đại học Kinh tế Quốc dân.

Hình 5 cho thấy khoảng cách giữa “nâng lên” và “không được nâng lên” là rất ngắn, điều này đặt ra vấn đề cần xem xét chất lượng và hiệu quả của các hoạt động. Nếu ko đảm bảo sẽ dẫn tới tình hình mặc dù nhận thức được rằng kỹ năng mềm là rất quan trọng và cần thiết nhưng các em rất ngại tham gia các hoạt động, mà đặc thù của kỹ năng này là càng tham gia nhiều hoạt động bao nhiêu thì càng tăng cường kỹ năng bấy nhiêu.

3.3. Tình hình đào tạo kỹ năng mềm của Trường Đại học Kinh tế Quốc dân

Hình 6 cho thấy Trường Đại học Kinh tế Quốc

dân đã chú trọng đến kỹ năng mềm của sinh viên, hầu hết các hoạt động nhằm nâng cao kỹ năng này Nhà trường đều đã thực hiện. Tuy nhiên đáng tiếc là không có một tiêu thức nào được đánh giá ở mức trên trung bình. Điều này nói lên rằng Trường chưa thực sự chú trọng đến việc dạy kỹ năng mềm cho sinh viên, dường như chất lượng của vấn đề đào tạo kỹ năng mềm của Trường chỉ đang ở dạng “khởi động”, chưa thực sự đặt ra những mục tiêu và đạt kết quả thực sự hữu ích dành cho sinh viên. Tình hình như vậy chỉ đáp ứng được nhu cầu rất nhỏ của sinh viên. Đi sâu phân tích từng tiêu thức, chúng ta thấy:

Đưa môn học kỹ năng mềm vào chương trình đào tạo: Bên cạnh việc giảng dạy các kiến thức chuyên môn đã có các chương trình đào tạo kỹ năng mềm để sinh viên tự tin khi bước vào môi trường làm việc mới. Từ năm học 2006-2007, Trường đã chính thức đưa môn kỹ năng thuyết trình vào giảng dạy cho sinh viên khối ngành Quản trị kinh doanh, Tài chính - Ngân hàng và Kế toán - Kiểm toán dưới hình thức môn tự chọn. Môn học này được đề xuất từ Khoa Quản trị kinh doanh để giảng dạy cho sinh viên toàn trường, nhưng rất đáng tiếc toàn bộ sinh viên khối kinh tế không được chọn nên tỷ lệ sinh viên được tiếp cận với kỹ năng mềm này bị hạn chế. Đáng tiếc hơn nữa là bắt đầu từ K54, môn học này chỉ còn là môn tự chọn của các chuyên ngành thuộc Khoa Quản trị kinh doanh.

Xây dựng các câu lạc bộ về kỹ năng mềm: Trường cũng đã thành lập câu lạc bộ kỹ năng thuyết trình nhưng dường như không hoạt động.

Mời chuyên gia bên ngoài về đào tạo và tập huấn: Công việc này thi thoảng lắm Trường mới tổ chức, có lẽ vậy mà sinh viên đánh giá tiêu thức này rất thấp. Tuy nhiên, chỉ với những buổi tập huấn này là chưa đủ để trang bị đầy đủ kỹ năng mềm cho các em.

Các Khoa, Trung tâm của Trường tổ chức các khóa đào tạo về kỹ năng mềm: Công việc này được một vài Khoa, Trung tâm, Viện tổ chức một cách đơn lẻ, không phối hợp với các tổ chức trong Trường lại chỉ là những buổi diễn ra trong thời gian rất ngắn (2-3 giờ) nên hiệu quả không cao.

Tổ chức các hoạt động ngoại khóa, hoạt động tình nguyện xã hội: Có thể nói việc sinh viên Đại học Kinh tế Quốc dân tích lũy kỹ năng mềm là chủ yếu qua các chương trình ngoại khóa và hoạt động tình nguyện. Các hoạt động này được tổ chức rất phong phú. Có thể nói đây là môi trường tốt nhất,

Bảng 1: Các giải pháp đào tạo, nâng cao kỹ năng mềm của sinh viên

TT	Các giải pháp
1	Các trường cần có một Trung tâm/Bộ môn phụ trách môn học “Kỹ năng mềm”. (Tên gọi có thể là “Trung tâm đào tạo kỹ năng mềm/Bộ môn phát triển kỹ năng”)
2	Xây dựng một đội ngũ giáo viên chuyên sâu về “kỹ năng mềm” đảm trách công việc của Trung tâm
3	Tăng cường phối hợp với các tổ chức đào tạo kỹ năng mềm ngoài Trường
4	Tăng cường phối hợp giữa các Viện, Khoa, Trung tâm cùng đào tạo kỹ năng mềm
5	Thường xuyên nắm bắt nhu cầu của DN, của các tổ chức XH để cập nhật nội dung đào tạo kỹ năng mềm
6	Tăng cường cho sinh viên tham quan, giao lưu và cọ xát với doanh nghiệp
7	Đào tạo kỹ năng mềm ngay từ khi SV vừa bước chân vào Trường
8	Bản thân SV phải thường xuyên rèn luyện, chủ động áp dụng các kỹ năng mềm

Nguồn: Điều tra của tác giả và các cộng sự

phổ biến nhất hiện nay cho các em rèn luyện kỹ năng mềm. Các em không bị trói vào việc thuộc chuyên ngành nào mới được chọn môn học mà hoàn toàn tự nguyện. Tuy nhiên một sự đào tạo bài bản khoa học về kỹ năng mềm không có ở hoạt động này mà chỉ đơn thuần là ẩn sau các hoạt động này các kỹ năng mềm được trau dồi.

Về đội ngũ giảng viên đào tạo kỹ năng mềm của Trường

Trường chưa có một đội ngũ các giảng viên chuyên đào tạo về kỹ năng mềm. Thường là các thầy cô lồng ghép kỹ năng mềm trong các môn học chuyên môn. Khi sinh viên nhận thấy bản thân mình “thiếu” thì tự khắc các em sẽ tìm đến các đơn vị đào tạo ở bên ngoài với hy vọng sẽ học hỏi, tích lũy nhiều kiến thức và thực hành chuyên sâu hơn nữa. Nhìn từ khía cạnh tích cực, nhiều khóa học của nhiều đơn vị nở rộ cho thấy sinh viên Việt Nam nói chung, sinh viên Đại học Kinh tế Quốc dân nói riêng đã chú trọng nhiều đến việc tự trau dồi và hoàn thiện bản thân mình, tuy nhiên ở khía cạnh bề chìm, điều gì là đảm bảo sinh viên tích lũy được nhiều kiến thức khi tham gia các khóa học kỹ năng này? Lực lượng giảng dạy kỹ năng mềm vẫn còn là điều bỏ ngỏ khi mà những người được gọi là “chuyên gia”, “diễn giả” của các khóa học này chủ yếu tự trang bị kiến thức đứng lớp thông qua kinh nghiệm thực tế. Nếu đi sâu vào chất lượng thực sự của một khóa học đào tạo, điều này vẫn là dấu chấm hỏi lớn.

Chưa tự giác lồng ghép kỹ năng mềm vào bài giảng: Thực tế có nhiều thầy cô đã chủ động lồng ghép kỹ năng mềm vào quá trình giảng dạy các môn học chuyên môn như cho sinh viên làm bài tập nhóm, thuyết trình cá nhân, thuyết trình nhóm, trao

đổi, tranh luận qua các buổi thảo luận... Song những công việc này thường xuất phát từ việc mong muốn có được bài giảng hấp dẫn chứ không phải tự giác, chủ động ẩn sau các hoạt động đó nhằm nâng cao kỹ năng mềm cho sinh viên.

Thêm nữa, Nhà trường chưa có các khóa đào tạo kỹ năng mềm dành riêng cho giáo viên, cũng do chưa ý thức kỹ năng mềm là thật quan trọng và cần thiết nên Nhà trường chưa bao giờ tổ chức đào tạo cấp chứng chỉ kỹ năng mềm cho giảng viên.

4. Các giải pháp nâng cao hiệu quả đào tạo kỹ năng mềm cho sinh viên các trường đại học và cao đẳng trong những năm tới

Trong chuẩn đầu ra, tất cả các trường Đại học và cao đẳng đều đặt tiêu chuẩn về kỹ năng mềm rất cao. Trong những năm tới, các trường cần quan tâm, ủng hộ, tạo điều kiện hơn nữa bằng các giải pháp sau:

4.1. Nâng cao nhận thức

Trước hết cần nâng cao nhận thức cho sinh viên về tầm quan trọng của kỹ năng mềm và nhận thức đầy đủ hơn về tầm quan trọng của từng kỹ năng trong hệ thống các kỹ năng mềm. Đặc biệt nhận thức sâu sắc, chính xác hơn về các kỹ năng cần được ưu tiên khi đang là sinh viên, nhận thức sâu sắc hơn về các phương pháp học kỹ năng mềm. Tiếp đến là nâng cao nhận thức cho các nhà quản lý. Hiểu sâu sắc kỹ năng mềm là một trong các yêu cầu đào tạo đại học, là công cụ góp phần tạo cho sinh viên hành trang tốt để lập nghiệp. Một khi thấu hiểu cả lãnh đạo các Khoa, cố vấn học tập nhận thức được để hướng vào môn học kỹ năng mềm. Và cuối cùng là nâng cao nhận thức cho các thầy cô giáo trực tiếp giảng dạy hoặc lồng ghép kỹ năng mềm trong bài giảng, nhận thức sâu sắc hơn về các phương pháp

dạy kỹ năng mềm.

Bổ sung và phát triển các môn học kỹ năng mềm vào chương trình đào tạo

Vận hành trong một nền kinh tế thị trường, sản phẩm được đào tạo cũng giống như các sản phẩm khác của nền kinh tế, nghĩa là bắt nguồn từ mối quan hệ giữa cung và cầu. Chương trình đào tạo không thể dựa vào những gì mà người thầy đang có mà phải xuất phát từ nhu cầu của xã hội đang đòi hỏi và hướng phát triển trong tương lai. Căn cứ vào nội dung, yêu cầu của chương trình đào tạo, các giảng viên phải xây dựng, điều chỉnh, bổ sung những kiến thức, kỹ năng, phẩm chất nghề nghiệp mà doanh nghiệp cần chứ không phải là dựa vào những thứ có sẵn hoặc ý muốn chủ quan của giảng viên. (Phùng Xuân Nha, 2009). Điều đó bao hàm trong nó ý nghĩa của sự thay đổi cách dạy và học theo hướng tăng cường giảng dạy kỹ năng mềm.

Cần bổ sung các môn học kỹ năng mềm vào chương trình đào tạo như là môn học góp phần đáp ứng những yêu cầu về kỹ năng làm việc. Có thể xếp các môn học về kỹ năng mềm vào các môn tự chọn để sinh viên có thể đăng ký theo học trong suốt các năm học. Nội dung kỹ năng mềm chỉ đưa vào giảng dạy trong chương trình chính khóa khoảng 2 tín chỉ (tương đương 45 tiết học), làm cơ sở nền tảng để sinh viên biết cách thực hành và rèn luyện các kỹ năng này qua hoạt động học tập và tham gia ngoại khóa. Hoặc nếu không coi như một môn tín chỉ thì các môn học kỹ năng mềm nên là những môn học điều kiện để xét tốt nghiệp. Trong đào tạo các nhà quản lý kinh tế và quản trị doanh nghiệp, các môn học kỹ năng mềm cần cụ thể hóa chi tiết vào các yêu cầu về đào tạo kỹ năng làm việc của họ nhằm nâng cao chất lượng đào tạo và đáp ứng nhu cầu của xã hội.

Công việc này ở cấp độ các Khoa và Bộ môn không làm được mà đòi hỏi Hội đồng Khoa học và đào tạo Trường phải vào cuộc. Vì việc phê duyệt chương trình đào tạo thuộc thẩm quyền của cấp quản lý này.

4.2. Triển khai việc đào tạo bài bản các kỹ năng mềm cho sinh viên

Bảng 1 nêu lên các giải pháp đào tạo, nâng cao kỹ năng mềm của sinh viên.

Các giải pháp được nêu ra khi khảo sát đã nhận được sự đồng tình rất cao từ sinh viên: tất cả các giải pháp đều được chọn từ 72% trở lên.

Khi môn học kỹ năng mềm được chấp thuận đưa

vào chương trình đào tạo thì một loạt các công việc dưới đây cần làm: Trước hết là một bộ giáo trình giảng dạy tốt nội dung này ở bậc đại học; thiết kế kỹ năng nào cần giảng dạy, nội dung giảng dạy, phương pháp giảng dạy, thời lượng giảng dạy, phương pháp đánh giá; tạo điều kiện trang thiết bị, cơ sở vật chất và môi trường học tập cho các buổi học.

4.3. Tích hợp đào tạo “kỹ năng mềm” trong các môn học chuyên môn

Thực tế cho thấy sinh viên có thể tự mài dũa những kỹ năng mềm thông qua quá trình học các môn học chuyên môn với các kỹ năng như kỹ năng thuyết trình, làm việc nhóm... thông qua các bài seminar tại lớp, các chủ đề nhóm mà giảng viên yêu cầu.. Hoặc với các kỹ năng như kỹ năng giải quyết vấn đề, kỹ năng tư duy sáng tạo, kỹ năng đàm phán... sinh viên có thể sẽ được rèn luyện qua các tình huống trong các môn học như Quản trị chiến lược, Nghệ thuật thương lượng đàm phán, Quan hệ công chúng, Quảng cáo... Những năm tới, các trường cần đẩy mạnh hơn nữa việc lồng ghép đào tạo kỹ năng mềm vào quá trình đào tạo các môn học chuyên môn dưới dạng chia lớp thành các nhóm và làm việc theo nhóm, đánh giá kết quả học tập theo nhóm; tăng cường thảo luận và giải quyết các tình huống thực tế trên lớp; đóng vai theo mô hình công ty ảo...

Môn học kỹ năng mềm đòi hỏi tính thực hành, tương tác và linh hoạt rất cao trong quá trình giảng dạy và huấn luyện. Điều này là thách thức khá lớn với các thầy cô đã quen giảng dạy lý thuyết hoặc thực hành chuyên ngành hẹp. Chưa kể đến để giảng dạy kỹ năng mềm chính các thầy cô cũng phải là những nhà thực hành kỹ năng mềm xuất sắc. Điều này thực sự là một thách thức với đội ngũ, đòi hỏi các giảng viên chuyên môn cũng phải được tăng cường đào tạo về kỹ năng mềm. Vì chỉ khi hiểu biết sâu về vấn đề đó thì giảng viên mới đưa ra được những phương pháp phù hợp với từng bài giảng chuyên môn để nâng cao kỹ năng mềm.

4.4. Tăng cường các hoạt động ngoại khóa cho sinh viên.

Kỹ năng mềm là một lĩnh vực mới, sinh viên không những cần phải học, hiểu mà đồng thời còn phải tập luyện thường xuyên và áp dụng vào thực tế ngay khi có cơ hội. Các trường cần tạo điều kiện và thúc đẩy sinh viên tích cực và chủ động tham gia các câu lạc bộ kỹ năng, trong các hoạt động ngoại khóa (sinh hoạt Đoàn, Hội sinh viên, các hoạt động tình nguyện xã hội) hay các hoạt động xã hội của

nhà trường. Tất cả các hoạt động này đều là những cách tự học kỹ năng mềm hiệu quả, giúp sinh viên khả năng thích ứng với môi trường làm việc, giải quyết khủng hoảng, xây dựng niềm tin, làm việc nhóm, tinh thần sáng tạo, học hỏi, tiếp cận cái mới, thiết lập quan hệ hay thành công trong những hồ sơ xin việc... mà nhiều sinh viên chưa thực sự chú trọng bên cạnh việc tiếp thu kiến thức chuyên môn.

4.5. Nâng cao ý thức rèn luyện kỹ năng mềm của sinh viên

Nhà trường chỉ có thể tạo ra môi trường thuận lợi, còn yếu tố quyết định quan trọng vẫn là ở bản thân mỗi sinh viên. Ý thức của sinh viên vẫn là điều chủ yếu để họ có thể trang bị kỹ năng hiệu quả nhất. Nếu họ tự giác nhận thấy rằng, những kỹ năng mềm là rất quan trọng để bước vào đời thì sẽ tự tìm ra cách trau dồi thiết thực nhất. Kỹ năng mềm vốn là sự thấm thấu và trải nghiệm, để có được kỹ năng “mềm” là phải thường xuyên tự rèn luyện, học hỏi, tạo cho mình một thói quen, một phản xạ tức thời khi cần thiết. Sinh viên cần tận dụng cơ hội học tập trên lớp, các hoạt động ngoại khóa, hoạt động Đoàn, hoạt động xã hội và tham gia các câu lạc bộ để rèn

luyện trau dồi kỹ năng mềm nhằm giúp sinh viên năng động, tự tin, rèn luyện kỹ năng cần thiết và tạo cơ hội cho các bạn sinh viên được tiếp xúc sớm hơn với môi trường làm việc bên ngoài.

Một điều cần lưu ý là trong khi khám phá và xây dựng những kỹ năng “mềm”, sinh viên không nên bỏ qua những kỹ năng “cứng”. Chia khóa dẫn đến thành công thực sự là phải biết kết hợp khéo léo cả hai kỹ năng này.

Có thể nói kỹ năng mềm là điều kiện mà mỗi sinh viên cần phải có. Nó cũng thể hiện như yếu tố đánh giá chất lượng đào tạo của các trường đại học nói chung, của Đại học Kinh tế Quốc dân nói riêng. Để đáp ứng tốt hơn nữa nhu cầu của xã hội, các trường vẫn còn phải có nhiều việc phải làm để nâng cao kỹ năng mềm cho sinh viên. Bổ sung và phát triển các môn học “kỹ năng mềm” vào chương trình đào tạo; tích hợp đào tạo “kỹ năng mềm” trong các môn học chuyên môn, trong hoạt động thực tập, thực tế; tăng cường các hoạt động ngoại khóa cho sinh viên và mở rộng các quan hệ hợp tác với bên ngoài là những công việc cần làm để nâng cao hiệu quả đào tạo “kỹ năng mềm” cho sinh viên trong những năm tới. □

Tài liệu tham khảo

- Phùng Xuân Nhạ (2009), ‘Mô hình đào tạo gắn với nhu cầu của doanh nghiệp ở Việt Nam hiện nay’, *Tạp chí Khoa học*, số 25, trang 1-8.
- Shaheen Majid, Zhang Liming, Shen Tong, Siti Raihana (2012), ‘Importance of Soft Skills for Education and Career Success’, *International Journal for Cross-Disciplinary Subjects in Education (IJCDSE)*, Special Issue Volume 2 Issue 2, 1036-1042.

Enhancing soft skills of students: a case study at the National Economics University

Abstract:

Soft skills of Vietnamese students in general and National Economics University (NEU) students in particular are poor and inadequate. Recognizing the importance of students' soft skill development, universities and colleges have adopted some certain solutions. However, the execution has not been entirely successful. Most of students have to afford by themselves to improve soft skill but lack clear orientation. A number of comprehensive solutions are provided to universities, colleges, lecturers and student associations with the purpose of enhancing students' soft skills.

Thông tin tác giả:

***Đương Thị Liễu, Phó giáo sư, tiến sĩ**

- Tổ chức tác giả công tác: Trường Đại học Kinh tế Quốc dân

- Lĩnh vực nghiên cứu chính của tác giả: văn hóa doanh nghiệp, trách nhiệm xã hội của doanh nghiệp, giao tiếp kinh doanh, kỹ năng quản trị, kỹ năng mềm.

- Một số tạp chí tiêu biểu mà tác giả đã từng đăng tải công trình nghiên cứu: *Tạp chí Kinh tế và phát triển*

- Thông tin liên lạc: Địa chỉ email: duonglieuktqd@yahoo.com